

Mijn verzameling (2)

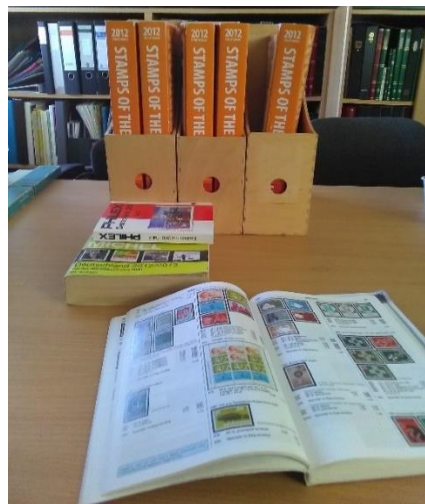
P. Jonkman

In het eerste deel stelde ik me voor en gaf ik een overzicht van wat ik in een aantal artikelen met u wilde delen. Vooral de combinatie bouwplaten en postzegels, mijn beide hobby's, zal de aandacht krijgen.

4.3 Catalogi (afb. 19)

Voor Nederland gebruik ik de uitgave van de NVPH. Eigenlijk heb je niet meer nodig dan een jaarlijkse aanvulling met een overzicht van de nieuwe zegels met de bijbehorende nummers. Maar we ontkomen er niet aan om af en toe een nieuwe catalogus te kopen. Of te lenen uit onze onvolprezen bibliotheek aan het Eemplein, die goed gesorteerd is in catalogi (Michel en Stanley Gibbons).

Voor België en Duitsland gebruik ik de Michel-catalogus (Mi). En ook als ik voor andere landen iets in detail wil uitzoeken vraag ik de Michel-catalogus uit de bibliotheek. Maar standaard gebruik ik de eenvoudige versie ("Simplified Catalogus") van Stanley Gibbons (SG). Dan hoef je je niet druk te maken over watermerken e.d. en ook niet of zegels geheel of gedeeltelijk getand zijn. Ook drukversies verdwijnen dan, terwijl ik me daarbij in de Michel-catalogus wel eens afvraag hoe ik al die verschillende druktechnieken op mijn zegeltje kan ontdekken. Ook heb ik wel een watermerkzoeker, maar die is waarschijnlijk te eenvoudig, want het lukt me bijvoorbeeld niet om de gedetailleerde watermerken van Hongarije zichtbaar te maken. Dan is de SG-catalogus bevrijdend, want die maakt zich daar niet druk over. Uiteraard is dit geen oordeel over anderen die daar wel voldoening aan beleven!

Afb. 19

Wel is het in de SG-catalogus weer lastig dat series met vergelijkbare afbeeldingen over verschillende jaren op het eerste jaar van uitgifte worden gebundeld, terwijl Michel de strikte volgorde van uitgifte volgt. Als je daar niet op verdacht bent kun je af en toe lang zoeken, ook al staat de datum van uitgifte op een zegel.

Afb. 20

Dat is waarschijnlijk ook een van de redenen van het verschil in nummering, iets wat me altijd intrigeert. Zo heeft de zegel van **afb.20** (1965, stadhuis Brussel, dat ook als bouwplaat t.z.t. nog wel langs zal komen) in de officiële Belgische catalogus (OTB) het nummer 1358, in de Michel-catalogus 1415 en in de SG 1957. De eerste Belgische zegel heeft in alle drie de catalogi het nummer 1, maar vanaf nr. 3 gaat de nummering al uiteen. Hoe dan in 1965 die grote verschillen kunnen ontstaan is een studie waard!

Helaas heb ik van de SG-catalogus de uitgave 2012, en daar koop je niet zomaar een nieuwe uitgave van. Dus voor nieuwere zegels zal ik me toch moeten vervoegen in de bibliotheek.

Om het zoeken te vergemakkelijken vermeld ik een nummer als volgt: NVPH (1967) 876, waarin eerst de gebruikte catalogus wordt vermeld, daarna het jaar van uitgifte en tenslotte het nummer. Het hier vermelde nummer hoort bij afb. 2 in het eerste artikel.

Afb. 2

5.1. Nederland

Mijn hoofdverzameling is Nederland. Tot 2000 mis ik nog minder dan 20 zegels. Om ongewenst bezoek te voorkomen: ook ik mis de nummers 61C, 80 en 101. Vanaf 2000 is de mancolijst helaas nog wel lang, hoewel ik actief verzamel. Hier bewaar ik wel "dubbelen", dus als iemand nog een gaatje heeft, dan kan ik dat misschien opvullen.

Ik zal wel niet de enige zijn die wel eens zucht bij het uitgiftebeleid van PostNL. Hoewel er vrijwel nooit meer een postzegel op post zit, zo je al post krijgt, worden er telkenjare nog talloze nieuwe zegels uitgegeven, die door de NVPH trouwhartig in de jaarcollectie worden opgenomen. De zegels zijn vaak mooi, maar waarom telkens tien verschillende zegels worden geproduceerd over bedrijven, musea, kunstenaars of een topmodel in haar blootje ontgaat me een beetje. Dan spreekt me de beleid in Zwitserland meer aan, waar jaarlijks een verzamelserie van allerlei jubilea en herdenkingen uitkwam.

De meeste zegels in Nederland worden nu door verzamelaars gekocht en verdwijnen in verzamelingen. Ik probeer nog steeds alle zegels gestempeld te krijgen, met inschakeling van familie en kennissen, die ik bij hun verjaardagen of andere vierdagen een kaartje/briefje stuur. Maar je moet wel een uitgebreide kennissenkring hebben om alle zegels gestempeld te krijgen, nog afgezien van de kans dat je een zegel meerdere keren moet aanbieden. Want het risico dat een zegel ongestempeld terug komt, is niet ondenkbeeldig. En ook is er nog het risico dat je de zegel terug krijgt, voorzien van een kras (afb 21) of -nog erger- dat deze helemaal verdwijnt. Zeg nu niet dat ik overdrijf, want als u dit nog nooit hebt meegemaakt verstuurt u geen post meer. Ik klaag regelmatig bij PostNL over het stempelen.

Afb. 21

Mijns inziens zou de NVPH een statement moeten maken, zoals ook bij tal van landen in de SG-catalogus staat, dat bij sommige zegels niet is aangetoond dat ze van postale nuttigheid waren, dan wel overal te koop waren:

The following stamps have either been issued in excess of postal needs or have not been available to the public in reasonable quantities at face value.

Overigens is SG niet erg consequent daarin. Van de voormalige Engelse koloniën (bijvoorbeeld Grenada, St Vincent etc.) wordt wel heel veel opgenomen, terwijl ik me niet kan voorstellen dat op die kleine eilandjes zulke hoeveelheden postzegels nodig zijn (slechts om de eenzijdige economie te spekken? Iets wat Rusland al heel lang doet, maar ook al die zegels staan in de SG-catalogus.) Grappig is dat de provinciezegels (NVPH (2002) 2065-2076) in de SG-catalogus zijn gerubriceerd als "Provincial Stamps", vergelijkbaar met de regiozegels in het Verenigd Koninkrijk, omdat ze niet overal in Nederland verkrijgbaar waren.

Kortom, wordt het niet eens tijd om de gestempelde zegel in de catalogus (veel) hoger te waarderen dan de ongebruikte zegel?

Bij de beschrijving van de geschiedenis canon (Filatelie, maart 2020) werd verzucht dat de ontwikkeling van cultuur en wetenschap in het uitgifteprogramma in Nederland afwezig was. Nu vind ik dat nog wel meevallen. Maar in tegenstelling tot bijvoorbeeld Duitsland en België komen op onze postzegels weinig monumentale gebouwen voor. En zeker monumentale kerken ontbreken. Waar is bijvoorbeeld de Laurenskerk in Rotterdam, waar de Bavo in Haarlem, om maar enkele te noemen?

Ik heb een beetje de indruk dat er angst voor religieus getinte afbeeldingen op postzegels in Nederland bestaat. Bijvoorbeeld de “decemberzegels”, die in andere landen wel nadrukkelijk aan Kerst worden gekoppeld. En dat terwijl er gezien het aantal per uitgiften (van 1 in 1989, via 2, 4 en 6 naar -veel- te veel) toch wel wat meer variatie aangebracht zou kunnen worden. Vreemd, terwijl in o.a. Angelsaksische landen, niet alleen voorheen, maar ook nu, de prachtigste kerstzegels verschijnen, naast de seculiere uitgiften, en de laatste jaren ook steeds vaker zegels rond het Chinese Nieuwjaar (afb. 22 SG(1991)1582, **afb. 23**, uitgifte 2017, **afb. 26** Australië uitgifte 2015, **afb. 27** en **afb. 28** Canada uitgifte 2016). De Surinaamse “Paasweldadigheidszegels” (tot 1994) en de latere Kerstzegels doen daarbij weldadig aan, zowel qua beeld als vormgeving! (**afb. 24** SG(1995)1647, **afb. 25** SG(1995)1648). De Nederlandse zegels zijn nauwelijks de moeite waard om te tonen. Maar vooruit, eentje (**afb. 29**, NVP(2017)3591).

Afb. 22

Afb. 23

Afb. 24

Afb. 25

Afb. 26

Afb. 27

Afb. 28

Afb. 29

Naast de verzameling Nederland heb ik ook de Nederlandse gebieden overzee van vroeger en nu als verzamelgebied, maar daar ga ik minder actief bij te werk.

5.2. België en Duitsland

Ook van België en Duitsland bewaar ik “dubbelen”, dus daarvoor geldt ook: als iemand nog een gaatje heeft, dan kan ik dat (heel) misschien opvullen.

5.2.1. België

België is al lang een rampenland op het gebied van uitgiftes. Dat zal deels wel te maken hebben met de tweetalige cultuur (of drietalig feitelijk), waarbij alle bevolkingsgroepen tevreden gehouden moeten worden.

Het uitgifteprogramma is over het algemeen wel mooi vorm gegeven. Veel aandacht voor monumenten, jubilea e.d. Bij onze reis door België in een van de volgende artikelen komen ze nog wel langs. De vogeltjes zijn wel erg prominent aanwezig, maar allemaal prachtig uitgevoerd. Helaas worden de laatste jaren ook veel “stickers” uitgegeven, op een normale wijze niet af te weken. Onlangs stond in Filatelie (november 2019) een advies hoe dergelijke zegels “af te weken”, namelijk met wasbenzine. Ik heb het geprobeerd en inderdaad, het werkt (soms; helaas niet altijd!)

Meestal kom je weinig Belgische postzegels tegen in “schoenendozen”. En de laatste jaren is het uitgifteprogramma nog buitensporiger dan het al was in het verleden. Reden voor mij om het actief verzamelen van België op te geven.

5.2.2. Duitsland

Duitsland is een groot land, met een lange historie. Je hebt ook veel, mooie historisch getinte zegels, vaak uitgedrukt in gebouwde monumenten of portretten. Mensen met een verzameling, gericht op historie, kunnen in Duitsland hun hart ophalen. Henry Schotkamp heeft ons daar royaal in meegenomen.

Duitsland kent veel (monumentale) herdenkingszegels. Er is wel elk jaar een stad die (vele) honderden jaren bestaat. (Dat is een leuk verschil met de USA, waar 150 jaar al een hele periode om te herdenken is. Je zit dan ongeveer in de tijd van de Amerikaanse burgeroorlog, met talrijke aanleidingen om te herdenken.) En je merkt dat we een gemeenschappelijke historie/cultuur hebben, want de personen op de zegels zijn ook vaak bij ons niet onbekend.

Opvallend is het ontbreken van series met afbeeldingen van de keizers. Dat komt denk ik doordat Duitsland tot 1870 geen eenheid was, en na dat jaartal een proces van eenwording doorliep. De koning van Beieren bijvoorbeeld had nog lang een eigen functie naast de keizer en komt dan wel voor op de zegels van Bayern. Het Duitse Rijk had lange tijd het beeldmerk “Germania” die, evenals de Europese vorsten, in talloze uitvoeringen verscheen.

Pas later komen de lange series van de burgerpresidenten: Hindenburg, Hitler, Heuss, Heinemann. Hier gelukkig geen religieuze fobie. Maar wel komt naast elke “Evangelische” zegel een “Katholieke” pendant. Om de kerkstrijd maar te voorkomen 😊.

Afb. 30

Het uitgiftebeleid is tot omstreeks 2000 nog aardig te overzien. Helaas is ook in Duitsland de ontsporing in het uitgiftebeleid opgetreden. Sinds 2000 zien we daarnaast meermalen zegels met dezelfde afbeelding, maar met andere tanding (getand dan wel

Afb. 31

gestanst). Meestal is het wel duidelijk. Maar er zijn zegels waar ik maar moeilijke uitkom, zoals de seizoenzegels (Mi(2006)2574 t/m 2577). Of de zegel van de Salzachbrücke (afb. 30, Mi(2003)2345/2347), waarvan ik er talloze in handen heb gehad, maar nog nooit een duidelijke 2345, hoewel er volgens de catalogus wel 30Mio van zijn uitgegeven. Ik hoop dan maar dat ik een zegel tref met een stukje velrand, of een duidelijk afgescheurd tandje (afb. 31, Mi(2008)2663).

Kennelijk is het postverkeer tussen Nederland en Duitsland algemener dan met België. Nog steeds krijg ik vanuit mijn omgeving Duitse postzegels aangereikt, zodat Duitsland nog wel valt onder mijn actief verzamelbeleid.